

ANDRZEJ CZARNIK

PAP SŁUPSK

POMORSKA TWÓRCZOŚĆ KARLA SCHMIDTA-ROTTLUFFA

Niemiecki malarz i grafik Karl Schmidt, jeden z czołowych ekspresjonistów, urodził się 1 grudnia 1884 roku we wsi Rottluff pod Chemnitz. Po złożeniu matury w Gimnazjum Humanistycznym w Chemnitz w roku 1905, podjął studia na Wydziale Architektury Politechniki w Dreźnie. Tam z gronem przyjaciół: Erichem Hecklem, Ernstem Ludwigiem Kirchnerem i Fritzem Bleylem, założyli 7 czerwca 1905 roku stowarzyszenie artystów *Brücke*, które u progu dwudziestego stulecia zrewolucjonizowało sztukę niemiecką. Nazwę grupy zaproponował Karl Schmidt, przybierając jednocześnie, od swojej wsi, przydomek Rottluff¹.

Nowy kierunek, choć trudny do zdefiniowania z uwagi na brak wiążącego programu, zmierzał do wzmoczonego oddziaływania na emocjonalną stronę psychiki przez celowe uwydatnienie środków artystycznych. Wyrażało się to w szczególnym upodobaniu do dosadnego eksponowania graficznego szkieletu kompozycji, zwięzłości i wyrazistości formy, zmierzającej do uwypuklenia brzydoty (tzw. antyestetyzm), użyciu aktywnych elementów powierzchni obrazu (faktura) oraz stosowaniu koloru sugestywnego (niekiedy abstrakcyjnego), często w zestawieniach akcentujących brak harmonii².

Niemiecki historyk sztuki i publicysta dr Alfred Kuhn tak napisał o twórcach nowego kierunku: „*Zjawisko świata nie jest już tak istotnym, jak idea w nim się przejawiająca. Dać jej rozbłysnąć, uwolnionej od nalotu przypadkowości – staje się głównym zadaniem sztuki. Większego niż przedtem znaczenia nabiera osobowość artysty, najbardziej tajemnicze jej przeżycia, wizja, którą on jeden został od natury obdarzony. Artyści ci rozbijają świat i budują go na nowo w swojej własnej wyobraźni. Zmęczenie kulturą, odwrócenie się od życia wielkomiejskiego [...] są pobudkami do utworzenia z własnego wnętrza nowej rzeczywistości*”³.

¹ Szczegóły o twórczości artysty podają m.in.: K. Brix, *Karl Schmidt-Rottluff*, Leipzig 1972; K. Brix, *Karl Schmidt-Rottluff*, Dresden 1987; W. Grohmann, *Karl Schmidt-Rottluff*, Stuttgart 1956; M. M. Moeller, *Karl Schmidt-Rottluff. Werke aus der Sammlung des Brücke-Museums Berlin*, München 1997.

² Szerzej o tym kierunku: J. Willet, *Ekspresjonizm*, Warszawa 1976.

³ A. Kuhn, *Wystawa niemieckiej sztuki współczesnej*, Warszawa 1929, s. 27.